

Tézy k rigoróznjej skúške - Psychológia (PhDr.)

Metodológia

1. Metódy vedy. Vedecké teórie. Indukcia. Dedukcia. Vedecké hypotézy.
2. Metódy výber vzorky. Populácia. Výberový súbor. Náhodné výbery. Príležitostný výber. Lavínový výber. Kvótny výber.
3. Reliabilita psychodiagnostických metód. Charakteristika. Test-retest. Paralelné formy. Vnútoraná konzistencia.
4. Validita psychodiagnostických metód. Obsahový, kritériálny, konštruktívny aspekt validity.
5. Ontogenéza vedeckého výskumu. Publikovanie vedeckého článku.
6. Premenné a typy výskumných projektov. Delenia premenných. Základné typy výskumných projektov.
7. Psychologický experiment. Charakteristika. Jednoduché experimentálne plány. Zložité experimentálne plány. Kontrola v experimentovaní.
8. Neexperimentálne výskumné plány. Orientačný výskum. Korelačná štúdia. Diferenčialne prehľady. Vývojové prehľady. Prípadové štúdie.
9. Pozorovanie. Charakteristika. Posudzovacie škály.
10. Psychologické interview. Štandardizované interview, neštandardizované interview. Etapy vedenia interview.
11. Psychologické testy. Testy a škály. Tvorba psychologických testov.
12. Meranie a kvantifikácia v psychologickom výskume. Deskriptívna štatistika. Induktívna štatistika. Multivariačná štatistika.
13. Metaanalýza. Východiská metaanalýzy. Postup metaanalytického skúmania.
14. Kvalitatívny výskum v psychológii. Základná charakteristika. Základné prístupy: prípadové štúdie, etnografický výskum, zakotvená teória, fenomenologický výskum.

Literatúra:

- Ferjenčík, J. (2000). Úvod do metodologie psychologického výzkumu. Praha : Portál. 256 s.
- Halama, P. (2005). Princípy psychologickéj diagnostiky. Trnava : Trnavská univerzita. 200 s.
- Hendl, J. (2005). Kvalitatívny výskum : základné metódy a aplikácie. Praha : Portál. 408 s.
- Kerflinger, F. N. (1972). Základy výskumu chování. Praha : Academia. 708 s.
- Miovský, M. (2006). Kvalitatívny prístup a metódy v psychologickom výskume. Praha : Grada. 332 s.
- Ritomský, A. (2004). Metodológia sociálnopsychologického výskumu. In: Kollárik, T. a kol.: Sociálna psychológia. Univerzita Komenského, Bratislava 2004, s. 53-72. ISBN 80-223-1841-8.

Literatúra k otázkam:

1. Ferjenčík (2000): kap. 1-3
2. Ferjenčík (2000): kap. 10
3. Ferjenčík (2000): kap. 16.2; Halama (2005): kap. 7
4. Ferjenčík (2000): kap. 16.3; Halama (2005): kap. 8
5. Ferjenčík (2000): kap. 11; Ritomský (2004)

6. Ferjenčík (2000): kap. 7, 18
7. Ferjenčík (2000): kap. 8
8. Ferjenčík (2000): kap. 10.2
9. Ferjenčík (2000): kap. 12; Kerlinger (1972): kap. 28
10. Ferjenčík (2000): kap. 13; Kerlinger (1972): kap. 26
11. Ferjenčík (2000): kap. 16; Kerlinger (1972): kap. 27; Halama (2005): kap. 12
12. Ferjenčík (2000): kap. 19
13. Ferjenčík (2000): kap. 17
14. Hendl (2005); Miovský (2006)

Filozofické základy psychológie

Filozofické zdroje predvedeckej psychológie a základných psychologických smerov:

- Antické psychologické myslenie - starogrécki filozofi (Hippokrates, Sokrates, Platón, Aristoteles), rímski filozofi (Galenos)
- Stredoveké filozofické myslenie - kresťanskí filozofi (sv. Augustín), scholastika a nemecká mystika
- Filozofia renesancie a baroka (humanizmus, Bacon, Hobbes; Descarters, Spinoza, Leibniz)
- Filozofia osvietenectva – empirizmus (Lock, Berkeley, Hume), nemecký nativizmus (Leibniz, Kant)
- Pozitivismus (Comte, Bentham, Mill, Spencer)
- Materializmus (Hegel, Marx)
- Existencializmus (Schopenhauer, Kierkegaard, Nietzsche)
- Filozofické smery 20. St.
 - o filozofia života a historizmus
 - o pragmatizmus
 - o nová metafyzika (Hartmann)
 - o fenomenológia (Husserl)
 - o filozofia existencie (Jaspers, Heidegger, Russell)
 - o kritický racionalizmus (Popper)
- Filozofické základy
 - o psychoanalýzy
 - o behaviorizmu
 - o humanistickej psychológie

Klasické filozofické názory na poznávanie

- starogrécke kozmológie (Táles)
- relativizmus
- Sokrates, Platón, Aristoteles
- Rímska filozofia (stoicizmus, epikureizmus, skepticizmus)
- Kresťanskí filozofi (Augustín, T. Akvinský)
- Islamská filozofia)

Koncept a koncepcie osobnosti a človeka

- Idea dokonalého človeka v antickej filozofii (Sokrates, Platón, filozofia helenizmu)
- Filozoficko-etické zdôvodnenie zmyslu života v stredovekej filozofii (A. Augustínus, T. Akvinský)
- Humanistické iniciatívy v renesančnej filozofii. Otázky ľudskej dôstojnosti a individuality človeka (Giovani Pico della Mirandola)
- Koncepcia ľudskej subjektivity v novovekom senzualizme (J. Locke, F. Bacon – problém vnímania, pamäti, predstavy a myslenia)

- Racionalistické koncepcie človeka vo filozofii osvietenstva (F. Voltaire, J. J. Rousseau)
- Antropologický obrat v nemeckej klasickej filozofii (J. Fichte, L. Feuerbach) a pragmatická antropológia (I. Kant)
- Naturalistické a mechanistické koncepcie človeka (18.-19. storočie). Mechanistický redukcionizmus (F. La Metrie) a naturalistický redukcionizmus (Ch. Darwin)
- Iracionalizmus. Iracionalistická antropológia. Kategória nevedomia a vôle (Schopenhauer, Kierkegaard). Idea nadčloveka (F. Nietzsche)
- Fenomenológia. Koncepcia kreatívneho vedomia (E. Husserl)
- Problém autenticity vo filozofii existencializmu (bytie a existencia). Existencializmus a problém humanizmu, slobody a zodpovednosti. Pojem zmyslu života
- Náboženské teórie osobnosti (novotomizmus, personalizmus, teilhardizmus)

Poradenstvo a psychoterapia – smery a modely v perspektíve filozofických východísk

- psychodynamická psychoterapia
- behaviorálne a kognitívne orientovaná psychoterapia
- humanistická psychoterapia
- existencialistická psychoterapia
- filozofická psychoterapia

Vybrané psychologické koncepty a koncepcie a ich filozofické korene:

- psychika
- ľudské poznanie
- pudy
- emócie
- psychická porucha
- sebaaktualizácia
- autenticita
- zmysel života
- genialita
- moc

Odporúčaná literatúra:

1. základná filozofická literatúra, napr.:

Störig, H. J. Malé dejiny filozofie. Zvon, Praha 1991.

2. dejiny psychológie, napr.:

Hunt, M.: Dejiny psychologie. Portál, Pa 2000.

3. základná literatúra psychologických smerov a disciplín, napr.:

Ruisel, I.: Poznávanie v historických súvislostiach. ÚEPs SAV Bratislava 2010.